

Overhalla formannskap vedtok i sak 32/25 den 08.04.2025 kommunens følgende høringsuttalelse til energistrategien:

Under satsingsområdet Trøndelag fylkeskommune og kommunene som aktør i energisystemet er Overhalla kommune enig i at man må ha større fokus på samarbeid på tvers og samfunnsperspektivet i beslutningsgrunnlagene angående arealer og energi. En avgjørende faktor i energisystemet som i dag ikke gis nok oppmerksomhet, er regimet knyttet til konsesjonskraft. Dagens system for konsesjonskraft krever at den enkelte kommune forbruker rammen for konsesjonskrafta lokalt, for å få den økonomiske gevinsten som er knyttet til kompensasjon for de lokale naturinngrepene for kraftproduksjonen. I mindre kommuner med lavt lokalt kraftforbruk og stor kraftproduksjon ser vi nå at dette kan føre til lokalt svært kraftkrevende tiltak som er direkte uheldig for storsamfunnets samlede behov for energi. Dette gjelder konkret særlig en type datasentre som driver kryptovalutautvinning på vegne av i hovedsak utenlandske eiere. I Namdalen ser vi nå eksempler på slike tiltak som kan gi økte kraftbehov på nivå med elektrifisering av Haltenbanken. En betydelig andel av samlet kraftproduksjon i Trøndelag går da til et formål som neppe kan sies å ha noen positiv samfunnsnytte utover den økonomiske effekten lokalt for berørte kommuner som da får utnyttet sin konsesjonskraft, i en situasjon med økende knapphet på elektrisk kraft for viktige samfunnsmessige hensyn og utviklingsbehov. Her må regimet for konsesjonskraft fremover endres slik at konsesjonskraftkommunene får den økonomiske kompensasjonen uten å måtte utnytte energirammen for konsesjonskraft i egen kommune. Dagens system med at det er fylkeskommunen som får den økonomiske uttellingingen av konsesjonskraft som ikke benyttes lokalt, må dermed endres. I påvente av et nødvendig nasjonalt endret regime for konsesjonskraft, er det åpenbart at Trøndelag fylkeskommune selv i samarbeid med berørte kommuner kan iverksette avbøtende og frivillige avtaler vedr. økonomi med kommunene slik at man unngår de kraftkrevende tiltakene (herunder kryptoutvinning) som nå i realiteten undergraver omstillingen til et lavutslippssamfunn. Overhalla kommune vil påpeke at når man slipper til aktører med den type datasentre som er nevnt ovenfor, vil ikke deres energiforbruk over tid være avgrenset til rammen for lokalt disponibel konsesjonskraft. Så lenge disse aktørene har utvidelsesprosjekter som tilfredsstiller modenhetsskriteriene i dagens energisystem, har de full anledning til å øke kraftforbruket langt utover lokal konsesjonskraftramme. Det ser vi eksempler på i dag. Her har fylkeskommunen et stort ansvar for å bidra til mer helhetlige løsninger som kan tjene storsamfunnets behov.

Oppgradering av eldre vannkraftverk krever bedre konsesjonskraftregler, og Trøndelag må arbeide for en sammenslåing av prisen på konsesjonskraft før og etter 10. april 1959. Med dagens prisregime blir eksempelvis milliard-oppgaderingen av Nye Nedre Fiskumfoss en kostbar affære for Grong kommune. Et estimat er at Grong kommune må betale 2,5 millioner kroner i året til NTE. Slik kan man ikke ha det. Konsesjonskraft skal være en økonomisk fordel – ikke en utgift og ulempe. Kommunene er generelt positive til å styrke vannkraftens rolle som ledd i klimapolitikken, men da må samfunnskontrakten mellom storsamfunn og de distrikter som gir fra seg sine naturverdier bli videreført. Det krever blant annet endringer i prisgrunnlaget for konsesjonskraftordningen.

Overhalla kommune støtter fylkeskommunens motstand mot elektrifisering av sokkelen med kraft fra land ut fra konsekvensene dette vil ha for øvrig verdiskaping og reduserte muligheter for omstilling av etablert trøndersk næringsliv.

Energieffektivisering: Her er det et stort potensiale. Tiltak og virkemidler må systematiseres på en mer enhetlig og samordnet måte enn hva som i dag er tilfelle. Dette gjelder både når det gjelder økonomi (tilskudd) og regulatorisk (lover).

Generelt kan tiltaksdelen av energistrategien komprimeres for å tydeliggjøre hva som faktisk er aktuelle handlingsrettede tiltak.

Energistrategien bør fremheve og gjennomgående henvise til UFF-modellen (Unngå – Flytte – Forbedre) som et rammeverk for prioritering av tiltak/satsinger, jfr. Klimautvalget 2050.

Energistrategien drøfter i liten grad hvilken innvirkning strømprisen har hva angår utløsning av ulike former for energieffektivisering og ny energiproduksjon. I dette bildet vil det også være naturlig å drøfte mekanismer for sosial utjevning og håndtering av høyere strømpriser for innbyggere og næringsliv på måter som samtidig ivaretar insentiver til energisparing og utbygging av fornybar energi som tar hensyn til natur og urfolkrettigheter.